

nos frequentius adhibuimus: quo vero sensu, & intellectu declarandum. Quæstionem movit Theophilus Raynaudus Erotemate x. de malis ac bonis libris Partitione 1. §. VI. eamque scite ac prudensissime dirimit Echardus. *Plagii* crimen admittere olim: qui Civem Romanum ingenium, libertinum, servumque alienum celabant, vendiderant, vixerant, comparaverant: contra quos lex Fabia rogata est. Ad librorum furtum, alienique Operis acceptionem vox ea extenditur. Surreptas Quæstiones Thomæ, surreptosque Articulos ejus, & hæc omnia celata sub nomine Vincentii Bellocacensis, res est apertissima. Dolose & invidio id factum consilio, sibi nemo iudicium arroget: ut scilicet Aquinas gloria sibi debita fraudaretur, vel etiam ipse traduceretur tamquam plagiarium, qui suos fecerit Scriptoris antiquioris labores.

Non longe fortasse à vero abeat ille, qui existimet, ea mente farraginem illam *Speculi Moralis* aliorum Tractatibus, Quæstionibus, Articulis compactam fuisse, ut in librorum penuria subsidium præsto foret Concionatoribus præsertim, ac iis qui proximorum confessionibus excipiendis additi sunt. An vero absolvi omni plagio debeat farraginis confarcinator? Pro crimine amolendo ea verba faciunt, quæ in Prologo interpolato, vulgatoque habentur Capite XIX. *In tertia vero* (Parte, seu Speculo Morali) *virtutes ac vitia describendo, non potui, ut supra dixi, omnium Librorum Moralium, etiam quos in promptu habebam, omnes flores in unum colligere sed de multis pauca pro modulo meo eligere.* Candor animi videtur illucescere, quo fateretur confarcinator: *aliorum flores* in eodem Morali Speculo collectos in unum proponi. Minui notam plagii constat. Verum adhuc vituperatione dignum est: tum depravatos Scriptores, proprio appellatos nomine, non legi: tum suppositum opus Vincentio Bellocacensi fuisse, qui Thoma Aquinate aliquot annos antiquior est. Hinc enim debita gloria illi frustratur, Auctores, qui nondum innotescunt, transcripserunt in Speculo: ac anfa præterea data ut in dubium vocaretur, utrum S. Thomas proprio Marte *Primam Secundæ, & Secundam Secundæ* elucubraverit: an potius utramque expilaverit, majorem partem, ex Bellocacensis?

Ut ipsum denique plagium, imminutum etiam, purgatumque quodammodo, longe ablit ab Aquinate: quod immo eo magis grave in ipso appareret, si Quæstiones Articulosque ex Vincentio Bellocacensi deslorasset, quem neque proprio unquam nomine appellavit, neque ulla indicavit generali nota: quod à Confarcinatore factum adnotavimus. Facimus istud admitti qua ratione ab Aquinate potuerit, qui cum acerrimo præditus esset ingenio ad Opera proprio Marte cudenda aptissimo, & sanctitatis eximia prærogativa excelleret, ab alienis foetibus ullo sibi modo vindicandis alienissimus esse debuit?

QUÆSTIONUM, ET ARTICULORUM, quæ in hoc volumine continentur.

SECUNDÆ SECUNDÆ PARTIS

SUMMÆ THEOLOGICÆ

QUÆSTIO PRIMA.

De virtutibus, & vitiis in speciali: & primo de virtutibus theologis: & primo de fide quantum ad ejus objectum.

1. **U**trum objectum fidei sit veritas prima.
2. utrum objectum fidei sit aliquid complexum, vel incomplexum, id est res, aut enuntiabile.
3. utrum fidei possit subesse falsum.
4. utrum objectum fidei possit esse aliquid visum.
5. utrum possit esse aliquid scitum.
6. utrum credibilia debeant distingui per certos articulos.
7. utrum iidem articuli subsint fidei secundum omne tempus.
8. de numero articulorum.
9. de modo tradendi articulos in Symbolo.
10. ad quem pertineat constituere Symbolum fidei.

QUÆSTIO II.

De fide quantum ad actum ejus interiorum, qui est credere.

1. quid sit credere, quod est actus interior fidei.
  2. quot modis dicatur.
  3. utrum credere aliquid supra rationem naturalem sit necessarium ad salutem.
  4. utrum credere ea ad quæ ratio naturalis pervenire potest, sit necessarium.
  5. utrum sit necessarium ad salutem credere aliqua explicite.
- S. Thom. Oper. Tom. III.*

6. utrum ad credendum explicite omnes teneantur equaliter.
7. utrum habeat fidem explicitam de Christo semper sit necessarium ad salutem.
8. utrum credere Trinitatem explicite sit de necessitate salutis.
9. utrum actus fidei sit meritorius.
10. utrum ratio humana diminuat meritum fidei.

QUÆSTIO III.

De fide quantum ad actum ejus exteriorum, qui est confiteri.

1. utrum confessio sit actus fidei.
2. utrum confessio sit necessaria ad salutem.

QUÆSTIO IV.

De fide quantum ad ipsum habitum fidei, & quantum ad ipsam fidem.

1. Quid sit fides.
2. in qua vi animæ sit sicut in subjecto.
3. utrum forma ejus sit caritas.
4. utrum eadem numero sit fides formata, & informis.
5. utrum fides sit virtus.
6. utrum sit una virtus.
7. de ordine ejus ad alias virtutes.
8. de comparatione certitudinis ejus ad certitudinem virtutum intellectualium.

QUÆSTIO V.

De habitu fidei quantum ad habentes ipsam.

1. utrum Angelus, aut homo in sua prima conditione habuerit fidem.
2. utrum dæmones habeant fidem.

- 3 utrum contemplatio, seu meditatio sit causa devotionis.

- 4 utrum lætitia sit devotionis effectus.

QUÆSTIO LXXXIII.

De oratione.

- 1 utrum oratio sit actus appetitivæ virtutis, vel cognitive.
- 2 utrum conveniens sit orare.
- 3 utrum oratio sit actus religionis.
- 4 utrum solus Deus sit orandus.
- 5 utrum oratione sit aliquid determinate petendum.
- 6 utrum orando debeamus temporalia perere.
- 7 utrum pro aliis orare debeamus.
- 8 utrum debeamus orare pro inimicis.
- 9 de septem petitionibus orationis dominicæ.
- 10 utrum orare sit proprium rationalis creaturæ.
- 11 utrum sancti in patria orent pro nobis.
- 12 utrum oratio debeat esse vocalis.
- 13 utrum attentio requiratur ad orationem.
- 14 utrum oratio debeat esse diurna.
- 15 utrum oratio sit efficax ad impetrandum quod petitur.
- 16 utrum oratio sit meritorea.
- 17 de speciebus orationis.

QUÆSTIO LXXXIV.

De actibus exterioribus latriæ, & primo de adoratione, per quam aliquis corpus suum ad Deum venerandum

- 1 utrum adoratio sit actus latriæ.
- 2 utrum adoratio importet actum interiorum, vel exteriorum.
- 3 utrum adoratio requirat determinationem loci.

QUÆSTIO LXXXV.

De actibus latriæ; quibus aliquid de rebus exterioribus Deo offertur, & primo de sacrificiis.

- 1 utrum offerre sacrificium Deo sit de lege nature.
- 2 utrum soli Deo sit sacrificium offerendum.
- 3 utrum Deo offerre sacrificium sit specialis actus virtutis.
- 4 utrum omnes teneantur ad sacrificium offerendum.

QUÆSTIO LXXXVI.

De oblationibus, & primitiis.

- 1 utrum aliqua oblationes sint de necessitate præcepti.
- 2 quibus oblationes debeantur.
- 3 de quibus rebus oblationes fieri debeant.
- 4 utrum homines de necessitate teneantur ad oblationes primitiarum.

QUÆSTIO LXXXVII.

De decimis.

- 1 utrum homines teneantur ad solvendas decimas de necessitate præcepti.
- 2 utrum homines teneantur de omnibus rebus decimas dare.
- 3 utrum decimæ debeantur solum clericis.
- 4 utrum clerici teneantur decimas dare.

QUÆSTIO LXXXVIII.

De voto, per quod ex cultu latriæ aliquid Deo promittitur.

- 1 quid sit votum.
- 2 quid cadat sub voto.
- 3 utrum omne votum obliget ad sui observationem.
- 4 utrum expediat aliquid vivere, & ad quid sit utile.
- 5 utrum vivere sit actus latriæ, vel religionis.
- 6 utrum sit magis meritorium facere aliquid ex voto, quam sine voto.
- 7 de solemnitate voti, per quid scilicet solemnizetur.
- 8 utrum illi qui sunt subiecti potestati alterius, possint vivere.
- 9 utrum pueri possint voto obligari ad religionis ingressum.
- 10 utrum votum sit dispensabile, vel commutabile.
- 11 utrum in solemnni voto continentia possit dispensari.
- 12 utrum requiratur in dispensatione voti Superioris auctoritas.

QUÆSTIO LXXXIX.

De juramento, per quod assumitur nomen divinum ad verba confirmanda.

- 1 quid sit juramentum.
- 2 utrum juramentum sit licitum.
- 3 utrum

- 3 utrum iustitia, iudicium, & veritas sint comites juramenti.

- 4 utrum juramentum sit actus latriæ.

- 5 utrum juramentum sit appetendum, & frequentandum tanquam utile, & bonum.

- 6 utrum liceat jurare per creaturam.

- 7 utrum juramentum sit obligatorium.

- 8 quæ sit major obligatio, utrum juramenti, vel voti.

- 9 utrum in juramento possit dispensari.

- 10 quibus, & quando liceat jurare.

QUÆSTIO XC.

De adjuratione, per quam assumitur nomen divinum.

- 1 utrum liceat adjurare homines.

- 2 utrum liceat adjurare demones.

- 3 utrum liceat adjurare irracionales creaturas.

QUÆSTIO XCI.

De laude Dei.

- 1 utrum Deus sit ore laudandus.

- 2 utrum in laudibus Dei sint cantus adhibendi.

QUÆSTIO XCII.

De superstitione, qua opponitur religioni.

- 1 utrum superstitio sit vitium religioni contrarium.

- 2 utrum superstitio habeat plures partes, seu species.

QUÆSTIO XCIII.

De speciebus superstitionis, & primo quantum ad indebitum cultum veri Dei.

- 1 utrum in cultu veri Dei possit esse aliquid perniciosum.

- 3 utrum possit ibi esse aliquid superfluum.

QUÆSTIO XCIV.

De idololatria.

- 1 utrum idololatria sit species superstitionis.

- 2 utrum idololatria sit peccatum,

- 3 utrum sit gravissimum peccatorum.

- 4 utrum causa idololatriæ sit ex parte hominis.

QUÆSTIO XCV.

De divinationibus.

- 1 utrum divinatio sit peccatum.

- 2 utrum sit species superstitionis.

- 3 de speciebus divinationis.

- 4 utrum divinatio quæ fit per demones, sit licita.

- 5 utrum divinatio quæ fit per astra, sit licita.

- 6 utrum divinatio quæ fit per somnia sit licita.

- 7 utrum divinationes quæ sunt per auguria, & alias hujusmodi observantias, sint licitæ.

- 8 utrum divinatio quæ fit per sortes, sit licita.

QUÆSTIO XCVI.

De superstitionibus observantium.

- 1 utrum uti observantis, puta artis notorie ad scientiam acquirendam, sit licitum.

- 2 utrum uti observantis ad immutationem corporum (puta ad sanitatem, & hujusmodi) sit licitum.

- 3 utrum uti observantis ad præcognoscendum aliqua fortuna, vel infortunia, sit licitum.

- 4 utrum uti suspensionibus sacrorum verborum ad collum sit licitum.

QUÆSTIO XCVII.

De tentatione qua Deus tentatur.

- 1 in quo consistat Dei tentatio.

- 2 utrum tentare Deum sit peccatum.

- 3 cui virtuti opponatur, utrum scilicet religioni.

- 4 utrum tentare Deum sit gravius peccatum quam superstitio.

QUÆSTIO XCVIII.

De perjurio.

- 1 utrum falsitas requiratur ad perjurium.

- 2 utrum perjurium semper sit peccatum,

3 utrum

QUÆSTIO XXI.

De presumptione.

- 1 cui objecto innitatur præsumptio.
- 2 utrum præsumptio sit peccatum.
- 3 utrum præsumptio opponatur spei.
- 4 utrum causetur ex inani gloria.

QUÆSTIO XXII.

De præceptis pertinentibus ad spem, & ad donum timoris.

- 1 utrum fuerit dandum aliquod præceptum pertinens ad spem.
- 2 utrum fuerit dandum aliud præceptum pertinens ad timorem.

QUÆSTIO XXIII.

De ipsa caritate secundum se.

- 1 utrum caritas sit amicitia.
- 2 utrum sit aliquid creatum in anima.
- 3 utrum sit virtus.
- 4 utrum sit virtus specialis.
- 5 utrum sit una virtus.
- 6 utrum sit maxima virtutum.
- 7 utrum sine ea possit esse aliqua vera virtus.
- 8 utrum sit forma virtutum.

QUÆSTIO XXIV.

De caritate in comparatione ad subiectum.

- 1 utrum caritas sit in voluntate sicut in subiecto.
- 2 utrum caritas causetur in homine ex actibus præcedentibus, vel ex infusione.
- 3 utrum infundatur secundum capacitatem naturalium.
- 4 utrum augeatur in habente ipsam.
- 5 utrum augeatur per additionem.
- 6 utrum quolibet actu augeatur.
- 7 utrum augeatur in infinitum.
- 8 utrum caritas viæ possit esse perfecta.
- 9 utrum convenienter distinguantur tres gradus caritatis, scilicet incipientis, proficiens, & perfecta.
- 10 utrum caritas possit diminui.

- 11 utrum caritas semel habita possit amitti.
- 12 utrum amittatur per unum actum peccati mortalis.

QUÆSTIO XXV.

De caritate quantum ad ejus objectum, que scilicet sint ex caritate diligenda.

- 1 utrum solus Deus sit ex caritate diligendus, vel etiam proximus.
- 2 utrum caritas sit ex caritate diligenda.
- 3 utrum creature irrationales sint ex caritate diligenda.
- 4 utrum aliquis ex caritate possit seipsum diligere.
- 5 utrum possit ex caritate diligere corpus proprium.
- 6 utrum peccatores sint ex caritate diligendi.
- 7 utrum peccatores seipsos diligant.
- 8 utrum inimici sint ex caritate diligendi.
- 9 utrum sint eis signa amicitie exhibenda.
- 10 utrum Angeli sint ex caritate diligendi.
- 11 utrum demones.
- 12 utrum convenienter enumerentur quatuor ex caritate diligenda, scilicet Deus, proximus, corpus proprium, & nos ipsi.

QUÆSTIO XXVI.

De caritate quantum ad ordinem diligendorum.

- 1 utrum aliquis ordo sit in caritate.
- 2 utrum homo debeat Deum plus diligere quam proximum.
- 3 utrum plus quam seipsum.
- 4 utrum se plus quam proximum.
- 5 utrum debeat homo plus diligere proximum quam corpus proprium.
- 6 utrum plus unum proximum, quam alium.
- 7 utrum plus proximum meliorem quam magis sibi conjunctum.
- 8 utrum magis conjunctum sibi secundum carnis affinitatem, vel secundum alias necessitudines.

9 utrum

QUÆSTIO XXX.

De effectibus caritatis quantum ad misericordiam, que est interior caritatis effectus.

- 1 utrum malum sit causa misericordie ex parte ejus cui miseremur.
- 2 quorum sit misereri.
- 3 utrum misericordia sit virtus.
- 4 utrum sit maxima virtutum.

QUÆSTIO XXXI.

De effectibus exterioribus caritatis, & primo de beneficentia.

- 1 utrum beneficentia sit actus caritatis.
- 2 utrum sit omnibus beneficendum.
- 3 utrum magis conjunctis sit magis beneficendum.
- 4 utrum beneficentia sit virtus specialis.

QUÆSTIO XXXII.

De exterioribus effectibus caritatis quantum ad eleemosynam.

- 1 utrum eleemosynæ largitio sit actus caritatis.
- 2 utrum convenienter distinguantur eleemosynarum genera, ponendo septem eleemosynas spirituales, & septem corporales.
- 3 utrum eleemosynæ spirituales sint potiores eleemosynis corporalibus.
- 4 utrum eleemosynæ corporales habeant effectum spirituales.
- 5 utrum dare eleemosynam sit in præcepto.
- 6 utrum corporalis eleemosyna sit danda de necessitate.
- 7 utrum sit danda de injuste acquisito.
- 8 quorum sit dare eleemosynam.
- 9 quibus sit eleemosyna danda.
- 10 quis sit modus eleemosynæ faciendæ.

QUÆSTIO XXXIII.

De exterioribus effectibus caritatis quantum ad correctionem fratrum.

- 1 utrum fraterna correctio sit actus caritatis.

2 utrum

- 9 utrum magis filium quam patrem.
- 10 utrum magis patrem quam matrem.
- 11 utrum uxorem plus quam patrem, vel matrem.
- 12 utrum magis benefactorem quam beneficiatum.
- 13 utrum ordo caritatis maneat in patria.

QUÆSTIO XXVII.

De caritate quantum ad ejus actum principalem, qui est dilectio.

- 1 utrum amare sit magis proprium caritatis quam amari.
- 2 utrum amare, prout est actus caritatis, sit idem quod benevolentia.
- 3 utrum Deus sit propter seipsum amandus.
- 4 utrum possit in hac vita immediate amari.
- 5 utrum possit amari totaliter.
- 6 utrum ejus dilectio habeat modum.
- 7 utrum diligere amicum sit melius quam diligere inimicum.
- 8 utrum diligere Deum sit melius quam diligere proximum.

QUÆSTIO XXVIII.

De interioribus effectibus caritatis, & primo de gaudio, quod est interior effectus consequens principalem actum caritatis, qui est dilectio.

- 1 utrum gaudium sit effectus caritatis.
- 2 utrum hujusmodi gaudium compatiatur secum tristitiam.
- 3 utrum istud gaudium possit esse plenum.
- 4 utrum hujusmodi gaudium sit virtus.

QUÆSTIO XXIX.

De effectibus caritatis quantum ad pacem, que est interior effectus consequens dilectionem.

- 1 utrum pax sit idem quod concordia.
- 2 utrum omnia appetant pacem.
- 3 utrum pax sit effectus caritatis.
- 4 utrum pax sit virtus.

- 2 utrum fraterna correctio sit sub præcepto.
 3 utrum hoc præceptum extendat se ad omnes, vel solum ad prælatos.
 4 utrum subditi teneantur ex hoc præcepto prælatos corrigere.
 5 utrum peccator possit corrigere.
 6 utrum aliquis debeat corrigere eum qui ex correctione fit deterior.
 7 utrum secreta correctio debeat præcedere denuntiationem.
 8 utrum testium inductio debeat præcedere denuntiationem.

QUÆSTIO XXVI.

De vitis oppositis caritati, & primo de odio, quod opponitur ipsi dilectioni.

- 1 utrum Deus possit odio haberi.
 2 utrum odium Dei sit maximum peccatorum.
 3 utrum odium proximi semper sit peccatum.
 4 utrum sit maximum inter peccata quæ sunt in proximum.
 5 utrum sit vitium capitale.
 6 ex quo capitali vitio oriatur.

QUÆSTIO XXXV.

De vitis oppositis caritati quantum ad accidiam, quæ opponitur gaudio caritatis, quod est de bono divino.

- 1 utrum accidia sit peccatum.
 2 utrum accidia sit speciale vitium.
 3 utrum sit peccatum mortale.
 4 utrum sit vitium capitale.

QUÆSTIO XXXVI.

De vitis oppositis caritati quantum ad invidiam, quæ opponitur gaudio de bono proximi.

- 1 utrum invidia sit tristitia de bonis alienis.
 2 utrum invidia sit peccatum.
 3 utrum invidia sit peccatum mortale.
 4 utrum invidia sit vitium capitale, & de filiabus ejus.

QUÆSTIO XXXVII.

De discordia, quæ opponitur effectui caritatis, qui est pax.

- 1 utrum discordia sit peccatum.
 2 utrum sit filia inanis gloriæ.

QUÆSTIO XXXVIII.

De contentione, quæ opponitur paci quantum ad os.

- 1 utrum contentio sit peccatum mortale.
 2 utrum sit filia inanis gloriæ.

QUÆSTIO XXXIX.

De schismate, quod opponitur paci quantum ad opus.

- 1 utrum schisma sit speciale peccatum.
 2 utrum sit gravius infidelitate.
 3 utrum schismatici habeant aliquam potestatem.
 4 quæ sit conveniens poena schismaticorum.

QUÆSTIO XL.

De bello quod opponitur paci quantum ad opus.

- 1 utrum aliquod bellum sit licitum.
 2 utrum clericis sit licitum bellare.
 3 utrum liceat bellantibus uti insidiis.
 4 utrum liceat in diebus festis bellare.

QUÆSTIO XLI.

De rixa, quæ opponitur paci quantum ad opus.

- 1 utrum rixa sit peccatum.
 2 utrum rixa sit filia iræ.

QUÆSTIO XLII.

De seditione, quæ opponitur paci quantum ad opus.

- 1 utrum seditio sit speciale peccatum.
 2 utrum sit peccatum mortale.

QUÆSTIO XLIII.

De scandalo, quod opponitur caritati quantum ad beneficentiam.

- 1 quid sit scandalum.
 2 utrum scandalum sit peccatum.
 3 utrum sit speciale peccatum.

4 utrum

- 4 utrum sit peccatum mortale.
 5 utrum perfectiorum sit scandalizari
 6 utrum eorum sit scandalizare.
 7 utrum spiritualia bona sint dimittenda propter scandalum.
 8 utrum temporalia sint propter scandalum dimittenda.

QUÆSTIO XLIV.

De præceptis caritatis.

- 1 utrum de caritate sint danda præcepta.
 2 utrum unum tantum, vel duo.
 3 utrum duo sufficiant.
 4 utrum convenienter præcipiatur ut Deus ex toto corde diligatur.
 5 utrum convenienter addatur, ex toto mente.
 6 utrum hoc præceptum possit in via impleri.
 7 de hoc præcepto, Diliges proximum tuum sicut teipsum.
 8 utrum ordo caritatis cadat sub præcepto.

QUÆSTIO XLV.

De dono sapientie, quod respondet caritati.

- 1 utrum sapientia debeat numerari inter dona Spiritus sancti.
 2 utrum sit in intellectu sicut in subiecto.
 3 utrum sapientia sit speculativa tantum, vel etiam practica.
 4 utrum sapientia quæ est donum, possit esse cum peccato mortali.
 5 utrum sit in omnibus habentibus gratiam gratum facientem.
 6 utrum respondeat ei septima beatitudo quæ est, Beati pacifici.

QUÆSTIO XLVI.

De stultitia, quæ opponitur sapientie.

- 1 utrum stultitia opponatur sapientie.
 2 utrum stultitia sit peccatum.
 3 utrum stultitia sit filia luxurie.

QUÆSTIO XLVII.

De prudentia secundum se.

- 1 utrum prudentia sit in voluntate, vel in ratione.

S. Thom. Oper. Tom. III.

- 2 utrum, si est in ratione, sit in practica tantum, vel etiam in speculativa.
 3 utrum sit cognoscitiva singularium.
 4 utrum sit virtus.
 5 utrum sit virtus specialis.
 6 utrum præstituat finem virtutibus moralibus.
 7 utrum constituat medium in eis.
 8 utrum præcipere sit proprius actus ejus.
 9 utrum sollicitudo vel vigilantia pertinet ad prudentiam.
 10 utrum prudentia se extendat ad regimen multitudinis.
 11 utrum prudentia quæ est respectu proprii boni, sit eadem specie cum ea quæ se extendit ad bonum commune.
 12 utrum prudentia sit in subditis, an solum in principibus.
 13 utrum inveniat in malis.
 14 utrum inveniat in omnibus bonis.
 15 utrum inhiat nobis à natura.
 16 utrum perdat per oblivionem.

QUÆSTIO XLVIII.

De prudentia quantum ad partes suas in generali.

Quæ sint partes prudentiæ.

QUÆSTIO XLIX.

De singulis prudentie partibus quasi in generalibus.

- 1 de memoria, utrum sit pars prudentiæ.
 2 de intellectu, vel intelligentia utrum sit pars prudentiæ.
 3 de docilitate, utrum sit pars prudentiæ.
 4 de solertia, utrum sit pars prudentiæ.
 5 utrum ratio sit pars prudentiæ.
 6 utrum providentia sit pars prudentiæ.
 7 utrum circumspectio sit pars prudentiæ.
 8 utrum cautio sit pars prudentiæ.

QUÆSTIO L.

De speciebus prudentie, quæ sunt ad multitudinem.

- 1 utrum lex positiva debeat poni species prudentiæ.
 2 utrum politica sit pars prudentiæ.
 3 utrum œconomica.
 4 utrum militaris.

D

5 utrum

QUÆSTIO LI.

*De prudentia quantum ad virtutes ei ad-
iunctas, quæ sunt partes quasi po-
tentiales.*

- 1 utrum ebullia sit virtus.
- 2 utrum sit specialis virtus à prudentia distincta.
- 3 utrum synesis sit specialis virtus.
- 4 utrum gnome sit specialis virtus.

QUÆSTIO LII.

*De dono consilii, quod respondet pru-
dentie.*

- 1 utrum consilium debeat poni inter septem dona Spiritus Sancti.
- 2 utrum donum consilii respondeat virtuti prudentie.
- 3 utrum donum consilii maneat in patria.
- 4 utrum quinta beatitudo, quæ est, Beati misericordes, respondeat dono consilii.

QUÆSTIO LIII.

De vitiis oppositis prudentie, & primo de imprudentia.

- 1 utrum imprudentia sit peccatum.
- 2 utrum sit speciale peccatum.
- 3 utrum præcipitatio, seu temeritas sit peccatum sub imprudentia contentum.
- 4 utrum inconsideratio sit speciale peccatum sub imprudentia contentum.
- 5 utrum inconstantia sit vitium sub imprudentia contentum.
- 6 utrum huiusmodi vitia oriantur ex luxuria.

QUÆSTIO LIV.

De negligentia.

- 1 utrum negligentia sit peccatum speciale.
- 2 utrum negligentia opponatur prudentie.
- 3 utrum negligentia sit peccatum mortale.

QUÆSTIO LV.

De vitiis oppositis prudentia, quæ habent similitudinem cum prudentia.

- 1 utrum prudentia carnis sit peccatum.
- 2 utrum sit peccatum mortale.
- 3 utrum astutia sit peccatum speciale.
- 4 utrum dolus sit peccatum ad astutiam pertinens.
- 5 utrum fraus ad astutiam pertineat.
- 6 utrum sollicitudo temporalium rerum sit licita.
- 7 utrum sit licitum quod aliquis sit sollicitus in futurum.
- 8 utrum prædicta vitia oriantur ex avaritia.

QUÆSTIO LVI.

De præceptis pertinentibus ad prudentiam.

- 1 utrum de prudentia fuerit dandum ali- quod præceptum inter præcepta Decalogi.
- 2 utrum in veteri lege fuerint convenienter posita præcepta prohibitiva de vitiis oppositis prudentia.

QUÆSTIO LVII.

De iustitia, & primo de iure.

- 1 utrum jus sit objectum iustitiæ.
- 2 utrum jus convenienter dividatur in jus naturale, & positivum.
- 3 utrum jus gentium sit idem quod jus naturale.
- 4 utrum jus dominativum, & jus paternum debeant distingui.

QUÆSTIO LVIII.

De iustitia.

- 1 quid sit iustitia.
- 2 utrum iustitia semper sit ad alterum.
- 3 utrum iustitia semper sit virtus.
- 4 utrum sit in voluntate sicut in subiecto.
- 5 utrum sit virtus generalis.
- 6 utrum, secundum quod est virtus generalis, sit idem in essentia cum omni virtute.
- 7 utrum sit aliqua iustitia particularis.

8 utrum,

QUÆSTIO LXII.

De restitutione, quæ est actus commutativus iustitiæ.

- 1 utrum restitutio sit actus commutativa iustitiæ.
- 2 utrum sit necessarium ad salutem omnino ablatum restitui.
- 3 utrum oporteat illud multiplicatum restituere.
- 4 utrum oporteat restitui quod quis non abstulit.
- 5 utrum oporteat restitui ei à quo acceptum est.
- 6 utrum oporteat restituere eum qui accepit.
- 7 utrum aliquem alium.
- 8 utrum sit statim restituendum.

QUÆSTIO LXIII.

*De vitiis oppositis prædictis iustitiæ parti-
bus, & primo de acceptione persona-
rum, quæ opponitur iustitiæ distri-
butivæ.*

- 1 utrum personarum acceptio sit peccatum.
- 2 utrum habeat locum in dispensatione spiritualium.
- 3 utrum habeat locum in exhibitione honoris.
- 4 utrum habeat locum in iudiciis.

QUÆSTIO LXIV.

*De vitiis oppositis commutativa iustitiæ,
& primo de homicidio, per quod in-
fertur nocentium proximo in-
ter persona.*

- 1 utrum occidere animalia bruta, vel etiam plantas, sit peccatum.
- 2 utrum occidere peccatorem sit licitum.
- 3 utrum hoc liceat privatæ personæ, vel solum publicæ.
- 4 utrum hoc liceat clerico.
- 5 utrum liceat alicui occidere seipsum.
- 6 utrum liceat alicui occidere hominem iustum.
- 7 utrum liceat alicui occidere hominem se defendendo.
- 8 utrum homicidium casuale sit peccatum mortale.

d2

QUÆS.

8 utrum iustitia particularis habeat propriam materiam.

9 utrum sit circa passionem, vel circa operationes tantum.

10 utrum medium iustitiæ sit medium rei.

11 utrum actus iustitiæ sit reddere unicuique quod suum est.

12 utrum iustitia sit precipua inter omnes virtutes morales.

QUÆSTIO LIX.

De iniustitia.

1 utrum iniustitia sit speciale vitium.

2 utrum iniusta agere sit proprium iniusti.

3 utrum aliquis possit iniustum pati volens.

4 utrum iniustitia ex suo genere sit peccatum mortale.

QUÆSTIO LX.

De iudicio.

1 utrum iudicium sit actus iustitiæ.

2 utrum sit licitum iudicare.

3 utrum iudicandum sit per suspiciones.

4 utrum dubia sint in meliorem partem interpretanda.

5 utrum iudicium sit semper secundum leges scriptas proferendum.

6 utrum iudicium per usurpationem pervertatur.

QUÆSTIO LXI.

*De partibus iustitiæ, & primo de partibus subjectivis, quæ sunt species iustitiæ, scilicet commutativa, & distri-
butiva.*

1 utrum distributiva, & commutativa sint duæ species iustitiæ.

2 utrum eodem modo in eis medium accipiatur.

3 utrum sit earundem uniformis vel multiplex materia.

4 utrum secundum aliquam earum specierum iustum sit idem quod contra-
passum.

QUÆSTIO LXV.

De injuriis in personam proximi commissis.

- 1 utrum mutilare aliquem in membro in aliquo casu sit licitum.
- 2 utrum liceat parentibus verberare filios, & dominis servos.
- 3 utrum liceat aliquem hominem incarcerare.
- 4 utrum aggravetur peccatum ex hoc quod prædictæ injuriæ inferuntur in personas aliis conjunctas.

QUÆSTIO LXVI.

De furto, per quod insertum nocentum proximo in rebus.

- 1 utrum possessio exteriorum rerum sit homini naturalis.
- 2 utrum licitum sit quod aliquis rem aliquam possideat quasi propriam.
- 3 utrum furtum sit occulta acceptio rei alienæ.
- 4 utrum rapina sit peccatum specie differens à furto.
- 5 utrum omne furtum sit peccatum.
- 6 utrum furtum sit peccatum mortale.
- 7 utrum liceat furari in necessitate.
- 8 utrum omnis rapina sit peccatum mortale.
- 9 utrum rapina sit gravius peccatum quam furtum.

QUÆSTIO LXVII.

De injustitia iudicis in iudicando.

- 1 utrum aliquis possit iuste iudicare eum qui non est sibi subditus.
- 2 utrum liceat iudici sententiam ferre contra veritatem, quam novit, propter ea quæ sibi proponuntur.
- 3 utrum iudex possit aliquem condemnare non accusatum.
- 4 utrum possit licite poenam relaxare.

QUÆSTIO LXVIII.

De his quæ pertinent ad iustam accusationem.

- 1 utrum homo accusare teneatur.
- 2 utrum accusatio facienda sit in scriptis.

- 3 quomodo accusatio sit vitiosa.
- 4 qualiter male accusantes sunt puniendi.

QUÆSTIO LXIX.

De injustitia ex parte rei, sive accusati in sua defensione.

- 1 utrum peccet quis mortaliter negando veritatem, per quam condemnaretur.
- 2 utrum liceat alicui calumniose se defendere.
- 3 utrum liceat alicui iudicium subterfugere appellando.
- 4 utrum liceat alicui damnato per violentiam se defendere, si adit facultas.

QUÆSTIO LXX.

De injustitia ex parte testis in testificando.

- 1 utrum homo teneatur ad testimonium ferendum.
- 2 utrum duorum, vel trium testimonium sufficiat.
- 3 utrum alicujus testimonium repellatur absque ejus culpa.
- 4 utrum perhibere falsum testimonium sit peccatum mortale.

QUÆSTIO LXXI.

De justitia, quæ fit in iudicio ex parte advocatorum.

- 1 utrum advocatus teneatur præstare patrocinium cause pauperum.
- 2 utrum aliqui debeant arceri ab officio advocati.
- 3 utrum advocatus peccet injustam causam defendendo.
- 4 utrum peccet pecuniam accipiendo pro suo patrocinio.

QUÆSTIO LXXII.

De injuriis verborum, quæ sunt extra iudicium. Et primo de contumelia.

- 1 quid sit contumelia.
- 2 utrum omnis contumelia sit peccatum mortale.

III. mo. 1. q. 3. utrum

QUÆSTIO LXXVIII.

De usura.

- 1 utrum sit peccatum accipere usuram pro pecunia mutuata.
- 2 utrum liceat pro eodem quancunque commoditatem accipere.
- 3 utrum aliquis teneatur restituere id quod de pecunia usuraria iusto lucro lucratus est.
- 4 utrum liceat mutuo accipere pecuniam sub usura.

QUÆSTIO LXXIX.

De duabus partibus quasi integralibus iustitiæ, quæ sunt facere bonum, & declinare à malo.

- 1 utrum duo prædicta sint partes iustitiæ.
- 2 utrum transgressio sit speciale peccatum.
- 3 utrum omisio sit speciale peccatum.
- 4 de comparatione omisionis ad transgressionem.

QUÆSTIO LXXX.

De partibus potentialibus iustitiæ, scilicet de virtutibus annexis.

Quæ virtutes iustitiæ annexantur.

QUÆSTIO LXXXI.

De singulis virtutibus iustitiæ annexis, & primo de religione secundum se.

- 1 utrum religio consistat tantum in ordine ad Deum.
- 2 utrum religio sit virtus.
- 3 utrum religio sit una virtus.
- 4 utrum religio sit specialis virtus.
- 5 utrum religio sit virtus theologica.
- 6 utrum religio sit præferenda aliis virtutibus moralibus.
- 7 utrum religio habeat exteriores actus.
- 8 utrum religio sit eadem cum sanctitate.

QUÆSTIO LXXXII.

De actibus interioribus religionis, & primo de devotione.

- 1 utrum devotio sit specialis actus.
- 2 utrum devotio sit actus religionis.

- 3 utrum oporteat contumeliosos reprehendere.

4 de origine contumeliæ.

QUÆSTIO LXXIII.

De detractioe.

- 1 quid sit detractio.
- 2 utrum detractio sit peccatum mortale.
- 3 de comparatione ejus ad alia peccata.
- 4 utrum peccet aliquis audiendo detractioem.

QUÆSTIO LXXIV.

De susurrationse.

- 1 utrum susurratio sit peccatum distinctum à detractioe.
- 2 quod horum sit gravius.

QUÆSTIO LXXV.

De derisione.

- 1 utrum derisio sit speciale peccatum distinctum ab aliis peccatis, quibus per verba nocentum proximo inferitur.
- 2 utrum derisio sit peccatum mortale.

QUÆSTIO LXXVI.

De maledictione.

- 1 utrum licite possit aliquis maledicere homini.
- 2 utrum licite possit aliquis maledicere irrationali creaturæ.
- 3 utrum maledictio sit peccatum mortale.
- 4 de comparatione ejus ad alia peccata.

QUÆSTIO LXXVII.

De fraude, quæ committitur in emptionibus, & venditionibus.

- 1 utrum liceat aliquid vendere plus quam valeat.
- 2 utrum venditio reddatur injusta, & illicita propter defectum rei venditæ.
- 3 utrum venditor teneatur dicere vitium rei venditæ.
- 4 utrum liceat negotiando vendere aliquid plus quam sit emptum.

- 3 utrum hæretici errantes in uno articulo fidei habeant fidem de aliis articulis.
- 4 utrum fidem habentium unus alio habeat majorem fidem.

QUÆSTIO VI.

De habitu fidei quantum ad ejus causam.

- 1 utrum fides sit homini infusa à Deo.
- 2 utrum fides informis sit donum.

QUÆSTIO VII.

De fide ipsa quantum ad suos effectus.

- 1 utrum timor sit effectus fidei.
- 2 utrum purificatio cordis sit effectus fidei.

QUÆSTIO VIII.

De correspondentibus virtuti fidei, & primo de dono intellectus.

- 1 utrum intellectus sit donum Spiritus sancti.
- 2 utrum possit simul esse in eodem cum fide.
- 3 utrum intellectus, qui est donum, sit speculativus tantum, vel etiam practicus.
- 4 utrum omnes qui sunt in gratia, habeant donum intellectus.
- 5 utrum hoc donum inveniatur in aliquibus absque gratia.
- 6 quomodo se habeat donum intellectus ad alia dona.
- 7 quæ beatitudinum respondeat dono intellectus.
- 8 utrum in fructibus fides respondeat dono intellectus.

QUÆSTIO IX.

De correspondentibus virtuti fidei quantum ad donum scientiæ.

- 1 utrum scientia sit donum.
- 2 utrum sit circa divina.
- 3 utrum sit speculativa, vel practica.
- 4 quæ beatitudinum ei respondeat.

QUÆSTIO X.

De fide quantum ad vitia opposita, & primo de infidelitate in communi.

- 1 utrum infidelitas sit peccatum.
- 2 utrum infidelitas sit in intellectu sicut in subiecto.
- 3 utrum sit maximum peccatorum.
- 4 utrum omnis actio infidelium sit peccatum.
- 5 De speciebus infidelitatis.
- 6 De comparatione earum ad invicem.
- 7 utrum cum infidelibus sit disputandum de fide.
- 8 utrum sint cogendi ad fidem.
- 9 utrum sit eis communicandum.
- 10 utrum possint Christianis fidelibus præesse.
- 11 utrum ritus infidelium sint tolerandi.
- 12 utrum pueri infidelium sint invitati parentibus baptizandi.

QUÆSTIO XI.

De vitiis oppositis fidei quantum ad hæresim.

- 1 utrum hæresis sit infidelitatis species.
- 2 utrum hæresis sit proprie circa ea quæ sunt fidei.
- 3 utrum hæretici sint tolerandi.
- 4 utrum revertentes ad fidem sint recipiendi.

QUÆSTIO XII.

De vitiis oppositis fidei quantum ad apostasiam.

- 1 utrum apostasia ad infidelitatem pertineat.
- 2 utrum propter apostasiam à fide subditi absolvantur à dominio præsentium apostatarum.

QUÆSTIO XIII.

De vitiis oppositis confessioni fidei, & primo de blasphemia in generali.

- 1 utrum blasphemia opponatur confessioni fidei.

2 utrum

- 2 utrum blasphemia semper sit peccatum morale.
- 3 utrum blasphemia sit maximum peccatorum.
- 4 utrum blasphemia sit in damnatis.

QUÆSTIO XIV.

De blasphemia in speciali, quæ est peccatum in Spiritum sanctum.

- 1 utrum blasphemia, vel peccatum in Spiritum sanctum sit idem quod peccatum ex certa malitia.
- 2 de speciebus hujus peccati.
- 3 utrum sit irremissibile.
- 4 utrum aliquis possit peccare in Spiritum sanctum à principio, antequam alia peccata committat.

QUÆSTIO XV.

De vitiis oppositis dono intellectus: scilicet de cæcitate mentis, & hebetudine sensus.

- 1 utrum cæcitas mentis sit peccatum.
- 2 utrum hebetudo sensus sit aliud peccatum à cæcitate mentis.
- 3 utrum hæc vitia à peccatis carnalibus oriantur.

QUÆSTIO XVI.

De præceptis pertinentibus ad prædicta, scilicet ad fidem, & dona scientiæ, & intellectus.

- 1 utrum in veteri lege dari debuerint præcepta credendi.
- 2 utrum convenienter in veteri lege tradantur præcepta pertinentia ad scientiam, & intellectum.

QUÆSTIO XVII.

De spe quantum ad ipsam spem.

- 1 utrum spes sit virtus.
- 2 utrum objectum ejus sit beatitudo æterna.
- 3 utrum unus homo possit sperare beatitudinem alterius per virtutem spei.
- 4 utrum homo licite possit sperare in homine.

- 5 utrum spes sit virtus theologica.
- 6 de distinctione ejus ab aliis virtutibus theologis.
- 7 utrum spes præcedat fidem.
- 8 utrum sit posterior caritate.

QUÆSTIO XVIII.

De spe quantum ad subiectum ejus.

- 1 utrum spes sit in voluntate sicut in subiecto.
- 2 utrum spes sit in beatis.
- 3 utrum spes sit in damnatis.
- 4 utrum spes in viatoribus habeat certitudinem.

QUÆSTIO XIX.

De dono timoris, quod respondet spei.

- 1 utrum Deus debeat timeri.
- 2 utrum timor convenienter dividatur in filialem, initialem, servilem, & mundanum.
- 3 utrum timor mundanus semper sit malus.
- 4 utrum timor servilis semper sit bonus.
- 5 utrum sit idem in substantia cum filiali.
- 6 utrum adveniente caritate excludatur timor servilis.
- 7 utrum timor sit initium sapientiæ.
- 8 utrum timor initialis sit idem in substantia cum timore filiali.
- 9 utrum timor sit donum Spiritus sancti.
- 10 utrum crescat crescente caritate.
- 11 utrum timor maneat in patria.
- 12 Quid respondeat ei in beatitudinibus, & fructibus.

QUÆSTIO XX.

De spe quantum ad vitia opposita, & primo de desperatione.

- 1 utrum desperatio sit peccatum.
- 2 utrum desperatio possit esse sine infidelitate.
- 3 utrum sit maximum peccatorum.
- 4 utrum oriatur ex accidia.

- 3 utrum semper sit peccatum mortale.
4 utrum peccet ille qui injungit juramentum perjuro.

QUÆSTIO XCIX.

De sacrilegio.

- 2 quid sit sacrilegium.
3 utrum sit speciale peccatum.
4 de speciebus sacrilegii.
1 de poena sacrilegii.

FINIS

DIVI

QUÆSTIO C.

De simonia.

- 1 quid sit simonia.
2 utrum liceat pro sacramentis pecuniam accipere.
3 utrum liceat pecuniam accipere pro spiritualibus actibus.
4 utrum liceat vendere ea quæ sunt spiritualibus annexa.
5 utrum solum munus à manu faciat simoniacum, an etiam munus à lingua, & ab obsequio.
6 de poena simoniaci.

DIVI
THOMÆ
AQUINATIS
DOCTORIS ANGELICI
SUMMÆ THEOLOGICÆ SECUNDA SECUNDÆ.

PROLOGUS.

POST communem considerationem de virtutibus, & vitiis, & aliis ad materiam moralem pertinentibus, necesse est considerare singula in speciali. Sermones enim morales universales minus sunt utiles, eo quod actiones in particularibus sunt. Potest autem aliquid in speciali considerari circa moralia dupliciter: uno modo ex parte materiae ipsius moralis, puta cum consideratur de hac virtute, vel hoc vitio; alio modo quantum ad speciales status hominum, puta cum consideratur de subditis, & praelatis, de activis, & contemplativis, vel quibuscumque aliis differentis hominum. Primo ergo consideravimus specialiter de his quæ pertinent ad omnes hominum status. Secundo vero specialiter de his quæ pertinent ad determinatos status. Est autem considerandum circa primum, quod si seorsum determinarem de virtutibus, donis, vitiis, & præceptis, oporteret idem multoties dicere. Qui enim sufficienter vult tractare de hoc præcepto, *Non mœchaberis*, necesse habet inquirere de adulterio, quod est quoddam peccatum, cuius etiam cognitio dependet ex cognitione oppositæ virtutis. Erit ergo compendiosior, & expeditior considerationis via, si simul sub eodem tractatu consideratio procedat de virtute, & dono sibi correspondente, & vitiis oppositis, & præceptis affirmativis, vel negativis. Erit autem hic considerationis modus conveniens ipsis vitiis secundum propriam speciem. Ostensum est enim supra (1. 2. quæst. XVIII. lxxi. & lxxii.) quod vitia, & peccata diversificantur specie secundum materiam, vel objectum, non autem secundum alias differentias peccatorum, puta cordis, & operis; vel secundum infirmitatem, ignorantiam, & malitiam, & alias hujusmodi differentias. Est autem eadem materia circa quam & virtus recte operatur, & vitia opposita à rectitudine recedunt. Sic ergo, tota materia morali ad considerationem virtutum reducta, omnes virtutes sunt ulterius reducendæ ad septem: quarum tres sunt theologicae, de quibus primo est agendum; alia vero quatuor sunt cardinales, de quibus posterius agetur. Virtutum autem intellectualium una quidem est